

عودت استیضاح

سیدمصطفی‌هاشمی‌طبا

هفته قبل، پس از بازنشر نوشته وزیر امور خارجه کشورمان درباره منبر قرارگرفتن نظرات ۱۰گانه ایران در مذاکرات اسلام‌آباد پاکستان توسط رئیس‌جمهور آمریکا –علی‌رغم اصل معروف «آزموده را آزمودن خطاست»– اندکی امید می‌رفت که شاید این بار عقل‌گریز روز بر سر عقل آمده باشد و کورسویی از توافق میان ایران و آمریکا پدیدار شد. اما درست پیش از آغاز مذاکرات، چرخش همیشگی آنان این‌بار از زبان سخنگوی کاخ سفید ظاهر شد. نتیجه آن شد که معاون رئیس‌جمهور آمریکا در اسلام‌آباد نقش تسلیم‌گر را بر عهده گرفت تا آنچه را در تجاوز نظامی به دست نیاورده بودند، در تنها ۲۴ ساعت مذاکره حاصل کنند. او با انکار آشکار سخنان بازنشرشده رئیس‌جمهور خود، کوشید سند رقیت از ایرانیان بگیرد. این میزان نادانسی، تکبر و زیاده‌خواهی حقیقتاً شگفت‌انگیز است. یکی از مقامات پیشین آمریکا نیز گفته بود چگونه انتظار دارند اختلافات ۴۷ساله در یک شبانه‌روز حل شود. با اعلام ناکامی زُست مذاکره از سوی آمریکا، رئیس‌جمهور آن کشور در پاسخ به اینکه اکنون چه خواهند کرد، «محاصره دریایی» را مطرح کرد. وزیر جنگ هم در سخنانی همراه با ذکر نام معجول‌ی از «خلیج فارس»، تلاش کرد دل برخی کشورهای عربی منطقه را، به‌عنوان پاداش مشارکتشان در جنگ و بوسه‌هایشان، به دست آورد. انسان واقعا درمی‌ماند که استراتژیست‌های آمریکا چگونه می‌اندیشند. آیا طرح محاصره دریایی محصول اندیشه متفکران آن کشور است یا صرفاً هوس‌ی از سوی رئیس‌جمهور برای خالی‌نبودن عریضه؟

ده‌ها سال است ایران تحت شدیدترین تحریم‌های اقتصادی، علمی و فناوری آمریکا قرار دارد. اروپاییان نیز –همان‌هایی که امروز از سوی همان رئیس‌جمهور ترسو و بی‌عرضه نامیده می‌شوند– در هم‌راهی با واشنگتن، ایران را تحریم کرده‌اند. اما اکنون دریافته‌اند که تحریم‌ها ثمری نداشته است و به‌ناچار گزینه‌ای با عنوان «عملیات نظامی علیه ایران» را برگزیده‌اند. جالب آن است که می‌گویند اقدام به «جنگ» نیازمند اجازه کنگره است، اما ما عملیات نظامی انجام می‌دهیم، درحالی‌که خود او بارها در پیام‌هایش صریحا از واژه «جنگ» استفاده کرده است.

اعلام «محاصره دریایی» در حقیقت نشانه‌ای روشن از عقب‌نشینی است، البته با شخصیت غیرقابل پیش‌بینی او روشن نیست فردا از کدام دنده بربیزد.

فرض کنیم آمریکا در اقیانوس هند و دریای عمان بخواهد همه کشتی‌هایی را که به مقصد ایران یا از مقصد ایران حرکت می‌کنند، هدف قرار دهد و ایران نیز هیچ واکنشی نشان ندهد و برایشان گل و شربینی بفرستد تا مأموریتشان پسا موفقیت پیش رود؛ مگر رتفاس رئیس ایران فقط مسیر دریایی است؟ ظرفیت‌های داخلی کشور چنان گسترده است که با بهره‌گیری درست از آنها، بسیاری از نیازها قابل تأمین است، تنها کافی است از اسراف جلوگیری شود تا ده‌ها میلیارد دلار صرفه‌جویی شود. افزون بر آن، ایران با کشورهای متعدد هزاران کیلومتر مرز مشترک دارد. در نتیجه محاصره دریایی نه‌تنها کم‌اثرترین اقدام علیه ایران است، بلکه هزینه‌ای بسیار سنگین برای آمریکا خواهد داشت. اگر آمریکا به فرموده شیخ سعدی عمل می‌کرد که:

«درخت دوستی نشانن که کام دل به بار آرد/ نهال دشمنی برکن که ریج بی‌شمار آرد»
شاید منافع بسیار کلان‌تر از هژمونی زورمداران‌ه‌اش در منطقه به دست می‌آورد. دوستی به طنز می‌گفت: از اینکه برخی اعضای کنگره آمریکا درخواست استیضاح ترامپ را داده‌اند نباید خوشحال بود، بلکه بهتر است از آنان خواست این درخواست را پس بگیرند، زیرا چه کسی بهتر از او می‌توانست آمریکا را تا این حد بدنام، بی‌اعتبار و مضحکه خاص و عام کند؟ تداوم حضور او در مقام ریاست‌جمهوری دست‌کم به سقوط معنوی و حیثیتی آمریکا می‌انجامد. اگر برکنار شود، شاید فردی عاقل جایگزین شود و بکوشد گذشته را جبران کند و همین شاید بهانه‌ای برای بقای او است. از آن هم فراتر، او خود را کسی معرفی می‌کند که آمریکا را به اوج قدرت رسانده، درحالی‌که وزیر جنگی برگزیده که خود را شوالیه‌ای از قرون وسطی می‌پندارد و نشان صلیب اورشلیم را بر بازو و سینه خود نقش کرده است.

۴۳
ادامه در صفحه ۳

پنجشنبه ۲۷ فروردین ۱۴۰۵
۲۷ شوال ۱۴۴۷
۱۶ آوریل ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۳۶۱
۴۰ هزار تومان
۸ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید:

مأموریت هیئت پاکستانی در تهران و احتمال باز شدن گره دور تازه مذاکرات در معادلات منطقه

بوی توافق در تهران

مالک مصدق: این روزها فضای سیاسی و رسانه‌ای پیرامون آینده روابط تهران و واشنگتن همچنان در وضعیت سیال و چندلایه‌ای قرار دارد. با این وجود نشانه‌ها حاکی از تقویت گمانه‌زنی‌ها درباره برگزاری دور دوم مذاکرات میان ایران و ایالات متحده است؛ روندی که پس از نشست شنبه و بامداد یکشنبه در اسلام‌آباد وارد فاز جدیدی شده و اکنون با اظهارات تازه دونالد ترامپ به نقطه اوج خود رسیده است. رئیس‌جمهور آمریکا در مواضعی متناقض اما معنادار، از یک سو پایان قریب‌الوقوع جنگ را مطرح می‌کند و در سوی دیگر از عدم تمایل به تمدید آتش‌بس سخن می‌گوید؛ موضعی که بر پیچیدگی معادلات می‌افزاید. هم‌زمان، طرح‌هایی همچون محاصره دریایی و فشارهای میدانی، در کنار تلاش‌های دیپلماتیک برای ازسرگیری گفت‌وگوها، نوعی دوگانگی استراتژیک را به نمایش گذاشته است؛ به‌خصوص آنکه وال‌استریت ژورنال مدعی شده که آمریکا حدود ۱۰ هزار

گزارش تیرتیک را در صفحه ۲ بخوانید

گزارش «شرق» از جزئیات غرق شدن دو کودک در هوتک‌ها مرگ سالانه ۱۵ تا ۲۰ کودک در هوتک‌ها

صفحه ۵

یادداشت

در جست‌وجوی فضاهای جمعی جدید

ترانه‌یلدا

معمار و شهرساز

تهران ظاهرا از ابتدای جنگ رمضان رسماً تعطیل‌اند و هنوز هم در کمال تعجب درهای خود را بر روی فعالیت‌های روزمره محلی مانند مهد کودک و کلاس‌های مختلفی که در سراهای محلات برگزار می‌شوند، باز نکرده‌اند. تشکیلات بزرگ دیگری که برای ارتقای تاب‌آوری شهری و محلات ایجاد شده و خیلی سریع ۱۰ هزار عضو به خود جذب کرده و تحت عنوان «همتا» –هسته‌های محلی تاب‌آور– در ۲۲ منطقه تهران فعال شده، از همین نوع است. ایجاد هسته‌ها توسط این تشکیلات که از فرارگاه مردمی شهید باقری تهران مدیریت می‌شود، توسط وزیر کشور و رئیس سازمان امور اجتماعی کشور طی بخش‌نامه‌ای به استاندارهای سراسر کشور ابلاغ شده است. این هسته‌ها در مساجد مستقر می‌شوند و به کمک معتمدین و جوانان متعهد محل، خود را برای کمک به مردم در شرایط جنگی آماده می‌کنند. کمیته‌های

یادداشت

بزنگاه تاریخی

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

۱- عجم اوغلو و رایبسون در کتاب «چرا ملت‌ها شکست می‌خورند» می‌نویسند: «حوادث تاریخی غالباً پیامدهای اجتناب‌ناپذیر نیروهای عمیقاً ریشه‌دار انگاشته می‌شوند. درحالی‌که ما به‌شدت بر این نکته اصرار می‌ورزیم که چرخه‌های فضیلت و ذیلت محصول تاریخ‌نهادهای اقتصادی و سیاسی‌اند، اما تصادف همواره می‌تواند یکی از عوامل این حوادث تاریخی باشد». این دو محقق برجسته و از برندگان جایزه نوبل اقتصاد این تصادف‌های تاریخ‌ساز را «بزنگاه تاریخی» می‌نامند که توازن اقتصادی و سیاسی موجود در جامعه را بر می‌زند و همچون شمشیری دولبه «می‌تواند مسیر کنشوری را دستخوش بازگشت شدید کند و از سوی دیگر می‌تواند راه درهم‌شکستن نهادهای بهره‌کش و ظهور نهادهای فراگیرتر را هموار کند». یکی

از نمونه‌های تاریخی که آنان در تایید نظریه خود ذکر می‌کنند، درگیری ژاپن و آمریکاست (سال ۱۸۵۳) که نهادهای سیاسی و اقتصادی فراگیرتر و بنیان‌هایی برای رشد سریع متعاقب آن را در ژاپن بی‌پریز کرد. همچنین تغییرات اساسی در چین، آمریکا، بوسنونا و… را می‌توان در همین شمار دانست که در خلال بزنگاهی تاریخی رخ دادند. سؤال اساسی و حیاتی این روزها شاید تمامی ایران‌دوستان و صلح‌طلبان آن است که آیا می‌توان از مسیر مذاکرات آتش‌بس و از پس این جنگ ویرانگر ۲۰روزه و آلام و مصائب وصف‌نشدنی آن، «بزنگاهی تاریخی» ساخت؟ بزنگاهی رو به توسعه و پیشرفت و رفاه و آزادی این مردم و سرزمین که چه بسیار شایسته آن‌اند؟

۲- پاسخ این پرسش به نظر می‌تواند مثبت و بزنگاهی تاریخی برای ایران عزیزمان باشد، اگر درک صحیحی از واقعیات جامعه ایران، جهان پیرامونی و بدیل‌های خانمان‌سوز تداوم وضعیت جنگی وجود داشته باشد. بر اساس گزارش اخیر سازمان ملل، سه پیامد اصلی جنگ اخیر برای اقتصاد ایران شامل انقباض شدید اقتصادی، افزایش محسوس فقر و عقبگرد در شاخص‌های توسعه انسانی است، چنان‌که به پیش‌بینی این نهاد، رشد اقتصادی بین ۸.۸ تا ۱۰.۴ واحد درصد کاهش، جمعیت فقرا ۳۰.۵ تا ۴۱.۱ میلیون نفر افزایش و دامنه فقر از ۳۲.۷ میلیون نفر (۳۶.۲ درصد جمعیت کشور) به حدود ۳۷ میلیون نفر (۴۱ درصد جمعیت کشور) گسترش یافته و شاخص توسعه انسانی میهن‌مان دچار افت ۰.۴۷ تا ۰.۵۷ واحد درصدی خواهد شد که به معنای نابودی یک تا یک‌ونیم

شرق

پزشکیان: بر گفت‌وگوی سازنده تأکید داریم اما وادار به تسلیم نمی‌شویم

۲

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از اثر ویرانگر جنگ‌ها بر زندگی مردمان عادی

۴۰ روز جنگ ۲۶ سال تحریم

۳

آلمان از دکترین سنتی تکیه به آمریکا در بی جنگ در خاورمیانه فاصله گرفت

تقلای اروپا برای استقلال نظامی

۴

میراث نامرئی جنگ برای کودکان

اضطراب ۳ماهه در دوران پسابحران

۸

سینماگران در انتظار حمایت دولت

۸

نگاه

از غرور ملی تا وفاق پایدار

پنجره‌ای که جنگ گشود

یادداشتی از قادر باستانی تبریزی

۸

یادداشت

از بن‌بست دیپلماتیک تا توهم ترور

چرا دشمن در باتلاق «اسلام‌آباد» دست‌ویای عبث می‌زند؟

علیرضارجانی

تحولات اخیر در حاشیه مذاکرات اسلام‌آباد و تغییر رفتار ناگهانی جبهه استکبار، بار دیگر پرده از خوی وحشیانه و درماندگی راهبردی دشمن برداشت. تروریست‌های شیطان‌صفت که با تیمی کامل برای تحمیل اراده خود به میدان آمده بودند، پس از مواجهه با سد محکم منطق و اقتدار ایران، بار دیگر به حربه زنگ‌زده «تهدید به ترور» روی آورده‌اند. اما این رفتار نشان‌دهنده چیست و چه فرجامی خواهد داشت؟

۱. **اعتراف به شکست در میز مذاکره**
وقتی دشمن از زبان سیاست به زبان ترور کوچ می‌کند، یعنی در میدان نبرد اندیشه‌ها و دیپلماسی شکست خورده است. تهدید شخصیت‌های برجسته نظام پس از ناکامی در رسیدن به مقاصد شوم در پاکستان، اعتراف صریح آنها به این واقعیت است که ایران ۱۴۰۵ نه با فشار مرعوب می‌شود و نه در دام مدل‌های فریبکارانه‌ای همچون «سناریوی لیبی» می‌افتد. آنها فهمیده‌اند که در ایران، امتیاز «کسب‌کردنی» است «نه دادنی».

همکار گرامی

جناب آقای آیدین شریانی

مصیبت وارده را تسلیت عرض

می‌کنیم. از خداوند متعال برای

آن مرحوم علو درجات و برای

بازماندگان صبر و اجر آرزو مندیم.

روزنامه شرق

صفحه ۷ بخوانیدعکس عباس کوزلی شرق

برای گلی ترقی و آنان که در غربت چشم به وطن دوخته‌اند

سیاستِ نسیان

صفحه ۷ بخوانیدعکس عباس کوزلی شرق

۷

۷

۷

۷

۷

۷

همتا در محلات برای رسیدگی به امور روان‌سازی ترافیک و بازگشایی معابر، امداد و نجات در لحظه حادثه، شناسایی پناهگاه‌های امن برای محلات، دیده‌بانی و گشت‌زنی در نقاط بی‌دفاع محله، کمک به پایداری فعالیت اصناف مهم مانند نانوایی‌ها و سوپرمارکت‌ها، کمک به انجام نظافت عمومی محله، تأمین اقلام غذایی برای نیازمندان محله، آموزش‌های عملی شهروندی و اجرائی برنامه‌های افزایش مهارت شهروندان محله در مواجهه با بحران دوران جنگ ارائه می‌دهند، اما جمع‌های جالب و نوینی هم هستند که از بالاخره کمک به بهداشت روان و حمایت از خانواده‌های آسیب‌پذیر، قرار است تشکیل شوند. اگر این امور همه یکسان انجام شوند و کار هسته‌های محلی مردمی به کارهای پلیسی محدود نماند، می‌توان به مثبت‌بودن این هسته‌ها برای ایجاد شوراهای مستقل محلی در زمان صلح امیدوار بود.

البته، هسته‌های همتای قراقره‌های شهرداری، حمایت‌شده از سوی دولت رسمی هستند و در کنار نهادهایی مانند بسیج، کمک و نظارت خود را در دوران جنگ ارائه می‌دهند، اما جمع‌های جالب و نوینی هم هستند که از دل فعالان محلی قدیمی، دانشگاهیان، سمن‌های محلی قدیم، شوراییاران محلی موفق و… برآمده‌اند و اکنون در شرایط بحرانی جنگ دوباره در کنار هم قرار گرفته‌اند و با دیدی علمی‌تر و بلندمدت برای فعال‌سازی مشارکت‌های محلی جلساتی را در شهرک اکیاتان و محلات دیگر تدارک می‌بینند، تا چاره‌هایی برای ایجاد تشکل‌های اجتماعی با عقاید متکثر نیز برای محلات تدارک دیده شود.

۷

۷

۷

۷

۷

۷

۷

۷

۷

سال تلاش و پیشرفت در این حوزه (آموزش، بهداشت و سلامت و…) خواهد بود (دنیای اقتصاد – ۱۴/۱/۲۲)، به این موارد البته باید به تخریب کارخانه‌ها و مراکز صنعتی مهم کشور (فولاد مبارکه و خوزستان و تأسیسات تولیدی در میدان گازی پارس جنوبی و…) نیز اشاره کرد که سبب ایجاد زنجیره‌ای از واکنش‌ها در ده‌ها شرکت وابسته به محصولات این واحدهای صنعتی شده و آنها را دچار کاهش یا حتی توقف تولید می‌کند که باعث بی‌کاری بسیاری از کارگران، مهندسان و… خواهد شد. بنگاه‌هایی که تا پیش از جنگ هم درگیر انواع معضلات ساختاری و غیرساختاری بوده و پروژه‌های توسعه‌ای در آنها به سبب معضلات کلان اقتصادی هم‌چون تورم مزمن، کسری بودجه ساختاری و ناترازی مالی دولت با سختی‌های

بسیار مواجه بود، بازسازی این بنگاه‌های عظیم صنعتی نیازمند همکاری و همراهی وسیع نیروهای متخصص و حجم عظیم سرمایه‌های ارزی، ریالی و… است که منش و روش فعلی در برخورد با نخبگان و متخصصان و کمبود شدید منابع مالی و ضعف شدید ظرفیت‌های اجرایی دولت به‌هیچ‌وجه پاسخ‌گوی این نیازها نیست و سرمایه‌گذاری خارجی و حضور بخش خصوصی و مشارکت اجتماعی را می‌طلبد. در اینجا شاید اشاره به یک موضوع بسیار مهم این روزها یعنی «متنکه هرمز» بد نباشد که فارغ از وجوه استراتژیک و ژئوپلیتیک آن که نگارنده اطلاع اندکی از آنها دارد، اما از بُعد مالی که این روزها بر آن بسیار تأکید و درآمدهای حاصل از اخذ عوارض از تردد کشتی‌ها در آن را نجات‌بخش اقتصاد کشور برای دوران بازسازی و جبران‌کننده کمبود درآمدهای نفتی و حتی بیش از آن ارزیابی می‌کنند، باید گفت که این‌گونه درآمدهای بادآورده عموماً نه‌فقط گرهی از مشکلات و تنگناهای اقتصادی دارندگان آن نمی‌گشاید، بلکه اقتصاد سیاسی رانتی را تقویت می‌کند که کمتر ابتکار و حضور بخش خصوصی مستقل را برمی‌تابد. امری که در کشورمان به واسطه کاهش درآمدهای نفتی در این سال‌ها خوشبختانه قدری تضعیف شده (پیشی‌گرفتن درآمدهای مالیاتی از درآمدهای نفتی در بودجه اسامال و رسال آتی) و صدای جامعه رستار شده و تحقق دموکراسی و فرهنگ دموکراتیک را افزون‌تر کرده است.